

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto ympäristöministeriölle hallituksen esityksen luonnoksesta laiksi rakentamislain mukaisten pätevyyksien toteamisesta

Rakentamislain mukaisten pätevyyksien toteamisesta annettavaa lakia koskevan esitysluonnoksen perusteella saa käsityksen asian taustasta, tavoitteista ja keskeisistä ehdotuksista. Eri toteuttamisvaihtoehtoja on tarkasteltu monipuolisesti. Vaikutuksia on arvioitu pääosin riittävästi.

Esitysluonnoksen keskeisimmät puutteet ja kehittämiskohteet

- i) Esitysluonnoksen vaihtoehtojen tarkastelussa voisi kirkastaa sitä, miksi valittu toteuttamistapa, eli rakentamislain erillinen laki pätevyyksien toteamisesta, on tarkoituksenmukaisin.
- ii) Esitysluonnoksessa voisi kuvata tarkemmin, millaisia vaikutuksia ehdotetulla pätevyyksien toteuttamisella on rakennusyrityksiin, joiden suunnittelijoilla tai työnjohtajilla on useita eri pätevyyskategorioita. Aiheutuuko pätevyystodistusmenettelystä enemmän kustannuksia sellaisille henkilöille, joilla on useita pätevyyskategorioita verrattuna henkilöihin, jotka hakevat todistusta vain yhdelle pätevyydelle?

1. Hallituksen esitysluonnoksen keskeinen sisältö

Tässä esitettävä kuvaus on suora lainaus esitysluonnoksen "esityksen pääasiallinen sisältö" -jaksosta.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki rakentamisen pätevyysvaatimusten toteamisesta. Ehdotettu laki sisältäisi säännökset toimielimestä, jonka ympäristöministeriö hakemuksen perusteella valtuuttaa antamaan todistuksia rakentamislain määriteltävien rakentamisen pätevyyksien osalta. Todistus sisältäisi henkilölle annettavan, rakennusvalvonnalle esitettävän ja julkisesti luotettavan selvityksen suunnittelijan tai työnjohtajan rakentamislain määritellyistä pätevyysvaatimuksista rakennushankkeessa.

Samalla säädettäisiin ympäristöministeriön velvoitteesta antaa todistuksia niistä ammattipätevyysluokkien tunnustamisesta annetun lain (1384/2015, myöhemmin ammattipätevyyslaki) mukaisten ulkomaisten

tutkintojen vastaavuuden tunnustamisesta rakentamisen tutkintojen osalta. Ympäristöministeriö voisi valtuuttaa toimielimen antamaan todistuksen ulkomaisen tutkinnon vastaavuudesta osana rakentamislain mukaista rakentamisen pätevyydestä annettavaa todistusta.

2. Arvio hallituksen esitysluonnoksesta ja vaikutusarvioinneista

2.1 Yleiset huomiot

Esityksen valmistelun taustalla on hallitusohjelman tavoite rakentamisen laadun parantamisesta, jonka saavuttamisen yhtenä keinona on maankäyttö- ja rakennuslain uudistaminen. Ehdotettu laki olisi vuoden 2024 alussa voimaan tulevan rakentamislain liitännäislaki. **Arviointineuvosto katsoo**, että esitysluonnoksesta saa käsityksen esityksen taustasta, tavoitteista ja keskeisistä ehdotuksista.

Arviointineuvosto pitää esimerkillisenä muiden toteuttamisvaihtoehtojen tarkastelua esitysluonnoksessa. Esityksen valmistelun aikana on selvitetty, miten pätevyden toteamista, mahdollista yksityistä toimielintä ja todistusjärjestelmää on muussa lainsäädännössä säännelty. Esimerkkeinä on tuotu esille laki ajoneuvojen katsastustoiminnasta, laki rakennusten energiatodistuksesta sekä ympäristönsuojelulaki. Lisäksi on tarkasteltu itsesääntelyn esimerkkinä tulityön sääntelyä. **Arviointineuvosto pitää myönteisenä**, että vaihtoehtojen tarkastelussa on tuotu esille myös ns. nollavaihtoehto eli se, ettei muuteta nykyistä pätevyyksien toteamismenettelyä.

Arviointineuvosto katsoo, että vaihtoehtojen tarkastelussa voisi kuitenkin kirkastaa sitä, miksi valittu toteuttamistapa, eli rakentamislaista erillinen laki pätevyyksien toteamisesta, on tarkoituksenmukaisin.

Arviointineuvosto toteaa, että esitysluonnoksen katsaus ulkomaiden lainsäädäntöön ja muihin ulkomailla käytettyihin keinoihin on informatiivinen ja havainnollinen. Esitysluonnoksen mukaan Suomen järjestelmä, jossa rakennusvalvonta ottaa kantaa suunnittelijoiden tai työnjohtajien kelpoisuuteen rakennushankekohtaisesti, eroaa merkittävästi monen muun maan pätevyyksien toteamismenettelyistä. Muiden maiden käytäntöjen hyödyntäminen kotimaisen lainsäädännön valmistelussa jää kuitenkin epäselväksi.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on selostettu pääosin hyvin lausuntopalautteen keskeinen sisältö ja sen vaikutukset esityksen jatkovalmisteluun. Esitysluonnoksessa voisi kuitenkin tarkentaa kuvausta siitä, miltä osin lausuntopalautetta ei ole otettu huomioon.

Arviointineuvosto kiinnittää huomiota, että esitysluonnoksessa eri vaikutuslajien kuvaus ja osioiden otsikointi eivät joiltain osin vastaa toisiaan. Esimerkiksi viranomaisvaikutuksia on kuvattu eri vaikutuslajien alla. Esityksen vaikutusten suuruus ja merkittävyys olisi helpompi hahmottaa, jos eri vaikutuslajeja selostettaisiin niitä kuvaavien otsikoiden alla.

2.2 Taloudelliset vaikutukset

2.2.1 Vaikutukset julkiseen talouteen

Arviointineuvosto katsoo, että esityksessä on arvioitu riittävästi vaikutuksia julkiseen talouteen. Arvioinnin näkökulmana on pätevyksien toteamisen menettelyn vaikutus rakentamisen laatuun, jolla voi rakentamisen volyyymi huomioon ottaen olla suuri kansantaloudellinen merkitys.

2.2.2 Vaikutukset yrityksiin

Esitysluonnoksesta saa käsityksen, että ehdotettu pätevyystodistukseen perustuva menettely ei aiheuttaisi suuria kustannuksia todistusta hakeville henkilöille. Esitysluonnoksesta ei käy selkeästi ilmi, maksettaisiinko jokaisesta pätevyystodistuksesta erikseen vai ainoastaan jonkinlainen kertamaksu, joka kattaisi kaikki haettavat pätevyystodistukset, jos haettavia pätevyyskysymyksiä on useita. Aiheutuuko pätevyystodistusmenettelystä enemmän kustannuksia sellaisille henkilöille, joilla on useita pätevyyskysymyksiä verrattuna henkilöihin, jotka hakevat todistusta vain yhdelle pätevyydelle?

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa voisi kuvata tarkemmin, millaisia vaikutuksia ehdotetulla pätevyystodistusmenettelyllä on rakennusyrityksiin, joiden suunnittelijoilla tai työnjohtajilla on useita eri pätevyyskysymyksiä. Pätevyystodistusmenettelyn piiriin on arvioitu tulevan noin 15 000 suunnittelun tai työnjohdon asiantuntijaa, joten on todennäköistä, että osa on sellaisia, joilla on tarve usealle eri pätevyydelle.

2.2.3 Vaikutukset kotitalouksiin

Esitysluonnoksen mukaan keskitetty pätevyys toteamisen menettely mahdollistaisi kotitalouksille nykyistä paremmat ja luotettavammat mahdollisuudet arvioida suunnittelijoiden ja työnjohtajien suoriutumista tehtävistään. Esitysluonnoksessa todetaan, että rakennushankkeen luvan tai suunnittelutyön hintaan keskitetty sertifiointijärjestelmä vaikuttaisi vähäisesti.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on arvioitu riittävästi esityksen vaikutuksia kotitalouksiin.

2.3 Viranomaisvaikutukset

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on kuvattu viranomaisvaikutuksia, mutta vaikutuksista jää esityksen lukijalle hajanainen kuva. **Arviointineuvosto ehdottaa**, että viranomaisvaikutukset koottaisiin omaksi alaluvuksi esitysluonnoksen pääasialliset vaikutukset -osion alle.

2.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksesta saa riittävän käsityksen esityksen yhteiskunnallisista vaikutuksista. Arviointi on kohdistunut esityksen perusoikeusvaikutuksiin.

3. Lainsäädännön arviointineuvoston lausuma

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto on annettu rakentamislain mukaisten pätevyyksien toteamisesta annettavaa lakia koskevasta hallituksen esityksestä (hankenumero: YM040:00/2021), jonka ympäristöministeriö toimitti arviointineuvoston käyttöön sähköpostitse 8.9.2022. Lausunto on julkinen.

Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos vastaa pääosin säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että hallituksen esitystä täydennetään neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

Helsingissä 28. syyskuuta 2022

Leila Kostiainen

Lainsäädännön arviointineuvoston puheenjohtaja

Essi Römpötti

Erityisasiantuntija, arviointineuvoston sihteeri

Yhteystiedot:

Valtioneuvoston kanslia
PL 23, 00023 Valtioneuvosto
vnk.fi
p. 0295 16001

Liite 1 Arviointineuvoston käyttämät standardilausumat

1. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvostolla on vain vähäisiä lisäysehdotuksia esitysluonnokseen.
2. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos vastaa pääosin säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että hallituksen esitystä täydennetään neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.
3. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa osittain säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että esitysluonnosta korjataan neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.
4. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos on puutteellinen säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjeen näkökulmasta. Esitysluonnosta tulee korjata neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.
5. Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on merkittäviä puutteita. Esitysluonnoksen pohjalta ei todennäköisesti pysty muodostamaan riittävää ja perusteltua käsitystä esityksestä, eikä sen taloudellisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Ilman puutteellisuuksien korjaamista on vakavasti harkittava, voiko esityksen antaa eduskunnan käsiteltäväksi. *

* Viimeinen virke voidaan jättää pois niissä tilanteissa, kun esitystä ei käytännössä voida vetää pois.